

**Naplnování opatření v rámci Strategie protidrogové politiky Ústeckého kraje
na období 2015–2019**

Oblast primární prevence

Smyslem primární prevence v oblasti adiktologie je především předcházení závislostnímu chování jedinců. Z tohoto důvodu byla a nadále bude tato oblast prevence nezbytnou součástí krajské protidrogové strategie. Primární prevence je zajišťována převážně školami a školskými zařízeními, školy jsou povinné vytvářet tzv. preventivní program zaměřený na prevenci rizikového chování. Z tohoto důvodu patří koordinace školské primární prevence v rámci Ústeckého kraje na Odbor školství, mládeže a tělovýchovy. Koordinační a metodickou roli z hlediska prevence plní také Pedagogicko-psychologické poradny. Na Odboru sociálních věcí je koordinována zejména sekundární a terciární prevence poskytovatelů sociálních služeb pro cílovou skupinu závislých osob a jejich blízkých. Avšak většina těchto poskytovatelů se zabývá také primárně preventivními aktivitami rizikového chování, zejména v oblasti závislosti, neboť disponují odborníky pro tuto problematiku.

Na počátku platnosti strategického dokumentu nebyly v Ústeckém kraji zajištěny téměř žádné komplexní programy primární prevence, prevence byla ve větší míře realizována neodbornými subjekty v různé kvalitě, převažovaly jednorázové akce.

Během platnosti koncepce došlo na poli primární prevence v kraji k významnému posunu. Vznikly komplexní dlouhodobé programy všeobecné primární prevence certifikované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, které garantují kvalitní prevenci. Tyto programy začaly realizovat neziskové organizace poskytující protidrogové služby. Program organizace WHITE LIGHT I., z.ú. „Všeho (jenom) s (M)írou“ byl aktuálně oceněn, ve spolupráci s Ústeckým krajem, v národním kole Evropské ceny prevence kriminality 2019 na 2. místě pro program primární prevence pro oblast protidrogové prevence. Toto umístění je pro náš kraj velmi významným oceněním a jen potvrzuje kvalitní práci našeho poskytovatele prevence.

Dále došlo k rozšíření nabídky akreditovaného vzdělávání lektorů primární prevence a vzdělávání pro pedagogy a metodiky škol, taktéž ze strany neziskových organizací. Dalším úspěchem je posílené financování primární prevence ze strany některých obcí (př. obec Litoměřice) i ze strany Ústeckého kraje. Kraj opakovaně podpořil proces certifikací odborné způsobilosti programů primární prevence prostřednictvím dotačního programu (administraci programu zajišťuje Odbor sociálních věcí). A dále umožnil podporu realizace programů neziskovými organizacemi tím, že navýšil alokaci dotačního programu "Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji" (administraci programu zajišťuje Odbor školství, mládeže a tělovýchovy) a rozšířil okruh žadatelů o poskytovatele certifikovaných programů. Kraj se podílel na vyhlášení výzvy pro podporu programů primární prevence z prostředků OPZ ESF prostřednictvím integrovaného nástroje Integrované územní investice (ITI) pro Ústecko – chomutovskou aglomeraci, kterou vyhlášovalo Statutární město Ústí nad Labem jako nositel Integrované strategie ITI. Do výzvy "Podpora aktivit primární prevence závislosti pro mládež ve věku 15-26 let" s alokací 2,5 mil. jsou zapojeni poskytovatelé WHITE LIGHT I., z.ú. a Světlo Kadaň, z.s., kteří plánují podpořit v rámci projektu celkem 560 studentů.

I přes posílenou nabídku certifikovaných programů není primární prevence v kraji stále dostatečně zajištěna, je třeba zabezpečit školy ve všech regionech, je nezbytné vytvořit program/y selektivní a indikované prevence, které v kraji dostupné nejsou. Je zapotřebí podporovat vzdělávání lektorů i pedagogických pracovníků a usilovat o získání či posílení dostupné finanční podpory.

Cíle a opatření pro oblast primární prevence

Hlavní cíl: snížit míru experimentálního a příležitostného užívání drog zejména mezi mladistvými
- motivace k životnímu stylu bez drog

Specifické cíle:

1. Zajištění realizace kvalitních programů primární prevence v Ústeckém kraji
2. Efektivnější koordinace a spolupráce v oblasti primární prevence v Ústeckém kraji

Cíl č. 1: Zajištění realizace kvalitních programů primární prevence v Ústeckém kraji

1. Opatření: Analýza současného stavu primární prevence v kraji a jejího financování (splněno)
2. Opatření: Návrh koncepce primární prevence a jejího financování (částečně splněno)
3. Opatření: Návrh změn a podpora jejich zavedení v rámci krajského dotačního titulu pro oblast primární prevence Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji (splněno)

Realizaci kvalitních programů podpořil Ústecký kraj zajištěním finančních zdrojů a zároveň poskytovatelé protidrogových služeb tvorbou a samotnou realizací primárně preventivních programů. Jejich nabídka je uvedena v opatření č. 1. Finanční podpora je podrobněji uvedena v opatření č. 2.

1. opatření: Analýza současného stavu primární prevence v kraji a jejího financování – splněno

Analýza současného stavu primární prevence probíhala průběžně ve smyslu zjišťování informací o aktuálních poskytovatelích primární prevence rizikového chování v kraji, jejich programech a možnostech financování. V rámci protidrogové prevence je navázána komunikace a spolupráce s aktivními poskytovateli. V rámci plnění cíle č. 1 byly realizované aktivity poskytovatelů prevence každoročně v rámci průběžného hodnocení podrobně popisovány. Níže je uvedena aktuální nabídka dostupných preventivních programů v kraji. Vzhledem k tomu, že se jedná o závěrečné hodnocení dokumentu, jsou aktivity za rok 2019 uvedené pro příklad pouze u některých poskytovatelů. Zároveň je uveden stručný přehled dostupných zdrojů financování prevence.

1. Aktuální nabídka programů primární prevence:

Preventivní aktivity ve školách zajišťují v současné době různé subjekty. Aktivně se účastní všech 6 poskytovatelů protidrogových služeb působících v Ústeckém kraji, ať formou certifikovaných preventivních programů nebo jiných preventivních aktivit. Dále např. Zdravotní ústav, zástupci policie, Pedagogicko psychologická poradna.

V Ústeckém kraji poskytují k roku 2019 komplexní certifikované programy všeobecné primární prevence rizikového chování v oblasti závislostí tři poskytovatelé protidrogových služeb - Světlo Kadaň, z.s., WHITE LIGHT I., z.ú. a Oblastní spolek ČČK Litoměřice. Programy jsou v rámci akreditovaného rozsahu rizikového chování sestavovány „na míru“ potřebám škol i jednotlivých tříd. Do výše získaných dotací mohou být programy realizovány zdarma, případně za nižší cenu. S třídními kolektivy se pracuje opakovaně obvykle formou tříhodinových interaktivních bloků. Některé organizace nabízejí kromě práce s dětmi další aktivity, jako jsou informační besedy pro rodiče, nabízejí vzdělávání pro pedagogy a metodiky prevence nebo konzultace pro pracovníky škol i žáky. Po všech poskytovaných dlouhodobých programech je vysoká poptávka, která

převyšuje kapacitu preventivních týmů poskytovatelů.

Spolek Světlo Kadaň realizuje certifikovaný dlouhodobý program školské všeobecné primární prevence „Světlem k prevenci“ pro základní školy od 4. nebo 6.–9. třídy a střední školy od 1.–3. ročníku. Program je zaměřený na 7 tematických okruhů (i mimo oblast adiktologie). Spolek také nabízí akreditované vzdělávání pro lektory primární prevence a metodiky škol. Podrobné informace jsou dostupné zde: <https://svetlem-k-prevenci.webnode.cz/>.

Organizace WHITE LIGHT I., z.ú. založila v roce 2016 Centrum primární prevence a vytvořila autorský preventivní program všeobecné primární prevence „Všeho (jenom) s Mírou“ pro žáky 5.–7. tříd základních škol. Certifikovaný program je zaměřen na prevenci nelátkových závislostí, užívání alkoholu a kouření. Jak bylo již uvedeno, program získal pro Ústecký kraj prestižní ocenění v rámci národního kola Evropské ceny prevence kriminality v roce 2019. Pro střední školy byl vytvořen program zaměřený na 7 okruhů rizikového chování. Poskytovatel pracuje aktuálně na programu selektivní prevence. Podrobně zde: <http://wl1.cz/centrum-primarni-prevence/>.

Oblastní spolek ČČK Litoměřice a jeho kontaktní centrum poskytuje za významné finanční podpory Města Litoměřice certifikovaný dlouhodobý program všeobecné primární prevence pro 6.–9. třídu základních škol a semináře pro střední školy. Program nabízel v základní podobě 8 tříhodinových tematických bloků (nejen z oblasti závislostí). Podrobné informace jsou dostupné zde: <http://www.kclitomerice.cz/kc-prevenci>. Příklad aktualit za rok 2019:

- Program dlouhodobé školské primární prevence byl rozšířen o dva bloky určené primárně pro 9. třídu, a to Trestní odpovědnost mládeže, Zdravý životní styl – sebepoškozování. Školy si tak mohou aktuálně vybrat z 10 bloků všeobecné primární prevence zaměřených na sociopatologické jevy.

- Program byl realizován na 5 základních školách a jedné škole speciální a praktické v Litoměřicích. Program se uskutečnil také na MŠ a ZŠ Hoštka. Celkem bylo uskutečněno 80 tříhodinových bloků, při kterých bylo osloveno 1668 žáků druhého stupně základních a speciálních škol v časové dotaci 234 hodin přímé práce. Do programu byl také zapojen nízkoprahový klub Archa, který je součástí Azylového domu pro rodiny s dětmi NADĚJE o.s. Interaktivní semináře proběhly na dvou střední škole v Litoměřicích. Celkem bylo osloveno 38 studentů, ve třech hodinových programech.

- Primární prevence Litoměřice přijmula 3 nové lektory primární prevence na Dohodu o provedení práce. Jedná se o vysokoškolsky vzdělané odborníky se zaměřením na tato témata: závislost a trestní právo, lidská krize - rasismus, xenofobie.

- Program se v roce 2019 účastnil dvou třídenních adaptačních programů pro žáky 6. tříd základní školy, kterých se zúčastnilo 45 žáků.

Most k naději, z.s. realizuje interaktivní besedy pro 5.- 9. ročníky ZŠ (blok 2 hodiny), exkurze škol v zařízení, vzdělávání pracovníků městské policie v Žatci a Lounech, nabídka možnosti realizovat besedy v KC Žatec (pro zájemce z veřejné správy, pracovníky škol atd.). V roce 2018 realizoval projekt „Prevencí k bezpečí“ financovaný statutárním městem Most (12 besed zdarma, cílovou skupinou jsou žáci a studenti, mladí lidé, senioři, klienti sociálních služeb). Aktuálně připravuje přípravu komplexního dlouhodobý program všeobecné prevence pro školy k certifikaci, vize zajištění lokalit Mostecko a Litvínovsko, později celou působnost spolku (tj. i Lounsko a Žatecko). Podrobnější informace: <http://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/preventivni-aktivita-mostecko/>

<http://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/projekt-prevenci-k-bezpeci/>

DRUG-OUT Klub, z.s. realizuje interaktivní besedy pro základní i střední školy, dlouhodobě spolupracuje s obchodní akademií v Ústí nad Labem v rámci projektu „Bez obav na střední školu“, kde se účastní také adaptačních pobytů. Dále spolupracuje na prezentaci dokumentárního snímku Mallory, moderuje besedy u promítání filmu pro střední školy.

Centrum sociálních služeb Děčín realizuje také besedy, umožňuje exkurze v zařízení.

Státní zdravotní Ústav v Ústí nad Labem realizuje program všeobecné primární prevence Hravě o prevenci pro základní i střední školy, v nabídce programu je 13 témat. Téma zdravého životního stylu, prevence kuřáctví a alkoholismu se přímo či nepřímo dotýká každého tématu. Webové stránky programu: <https://www.hraveoprevenci.cz/>.

Preventivní činnost Krajského ředitelství Policie Ústeckého kraje – v rámci krajského ředitelství, oddělení tisku a prevence byl poslední 4 roky realizován projekt Drogy a právo, určen studentům prvních a druhých ročníků středních škol v kraji, rozdělen do dvou bloků. Přednášky jsou vhodným doplněním programů prevence závislostního chování mládeže. Poskytované informace jsou pro studenty vhodné také proto, že v médiích bývá často navozen dojem legálnosti pěstování konopí a podobné zavádějící informace, které je třeba usměrnit. V kalendářním roce 2019 bylo odpřednášeno 75 vyučovacích hodin přednášky na téma Drogy a právo pro první ročníky, 45 vyučovacích hodin přednášky k důležitým ustanovením zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek pro druhé ročníky.

2. Aktuální finanční zdroje pro prevenci rizikového chování:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) vyhlašuje Výzvu na poskytování aktivit v oblasti prevence rizikového chování, pro rok 2020 je vyčleněna částka ve výši 11 829 000 Kč pro podporu škol a školských zařízení, externích subjektů a krajských projektů. Vzhledem k centralizaci státních prostředků na protidrogovou politiku pod dotační program Úřadu vlády jsou od roku 2020 vyjmuté z okruhu oprávněných žadatelů nestátní neziskové organizace, které jsou certifikované v oblasti adiktologických služeb (byť je spektrum jejich činností je tematicky širší), které byly podporovány v minulých letech z prostředků MŠMT i Úřadu vlády. V roce 2019 nebyl z MŠMT financován žádný program našich protidrogových služeb.

Úřad vlády vyhlašuje každoročně výzvu Protidrogová politika. V roce 2019 byla schválena od roku 2020 centralizace finančních prostředků na protidrogovou politiku ze státního rozpočtu v rámci uvedeného titulu Úřadu vlády (kromě podpory z Ministerstva práce a sociálních věcí). Z hlediska primární prevence bylo z kapitoly MŠMT převedeno 8,5 mil. Kč na primárně preventivní programy certifikovaných adiktologických služeb. Úřad vlády prioritně podporuje selektivní a indikované programy a činnost krajských center prevence. Pro rok 2019 bylo financování na dobré úrovni, tudíž došlo výjimečně i k podpoře všeobecných primárních preventivních programů, které za náš kraj žádaly o dotace. Celková dotace primární prevence Ústeckému kraji činila 1 601 000 Kč. Vzhledem k výhledu na příští rok, kdy se počítá s propadem finančních prostředků v rámci programu Úřadu vlády o 20 mil Kč, budou projekty financovány dle nastavených priorit a podpora bude proti loňskému roku ponížena.

Ústecký kraj podporuje v rámci dotačního programu Prevence rizikového chování preventivní aktivity škol a školských zařízení, od roku 2019 také neziskových organizací a jejich certifikovaných programů. Alokce programu je 2 mil Kč. Tímto bylo splněno opatření č. 3. V roce 2019 bylo vyplaceno neziskovým organizacím 696 600 Kč. Ústecký kraj podporuje proces certifikací primární prevence, dosud bylo využito na tento proces 125 tis. Kč. Dále se kraj snaží ve spolupráci s dostupnými evropskými výzvami získat další prostředky na realizaci programů primární prevence, což se v roce 2019 podařilo v již zmíněné spolupráci se zdrojem ITI Ústecko-chomutovské aglomerace (2,5 mil Kč cca 2 školní roky). Během platnosti dokumentu financoval Ústecký kraj také další preventivní aktivity jako natočení preventivních filmových spotů služeb, financoval výzkumný grant na téma středoškolských studentů a rizikového chování, podpořil preventivní projekt „Revolutin train“.

Obce se na primární prevenci podílejí sporadicky. Opakovaně je jako příklad dobré praxe udávána obec Litoměřice, která v roce 2016 nastarovala systematickou podporu preventivních programů ve školách v Litoměřicích ve spolupráci s kontaktním centrem tím, že podpořila tyto programy 150 tis. Kč. V následujících letech se do spolufinancování přidaly také některé školy, přesto obec nadále programy financuje. Obce je nutno edukovat v přínosu preventivních programů a motivovat k spolufinancování programů.

2. opatření: Návrh koncepce primární prevence a jejího financování – částečně splněno

V roce 2018 zpracoval Odbor sociálních věcí na základě usnesení Výboru pro sociální věci, bezpečnost a sociálně vyloučené lokality (SVL) Zastupitelstva Ústeckého kraje (ZÚK) zprávu o stavu primární prevence v oblasti protidrogové prevence v kraji s návrhy komplexního řešení, včetně oblasti financování. Po projednání tohoto materiálu přijal výbor usnesení pro ZÚK vedoucí k změnám krajského dotačního programu pro prevenci rizikového chování, které jsou uvedené v opatření č. 3.

Tvorba koncepčního dokumentu pro primární prevenci není v gesci Odboru sociálních věcí. Dokument obsahující opatření a cíle primární prevence v celé její šíři (tedy nejen pro adiktologickou oblast, kterou se prioritně zabývá Odbor sociálních věcí) zpracovává Odbor školství mládeže a tělovýchovy.

Pro zajištění koncepčnosti poskytování primární prevence usiluje Odbor sociálních věcí o podporu certifikačních řízení programů rizikového chování, které poskytují neziskové organizace protidrogové prevence. Přestože byla tato finanční podpora opakovaně popisována v průběžných zprávách, pro shrnutí bude ještě zmíněna. Výzva „Certifikace primární prevence pro poskytovatele sociálních služeb protidrogové politiky“ byla vyhlášena poprvé v roce 2017 a následně v roce 2019. Účelem podpory byla úhrada nákladů certifikačního řízení odborné způsobilosti primární prevence pro jeden program primární prevence rizikového chování v částce 25 000 Kč pro žádající organizaci. Důvodem pro vyhlášení dotačního programu byl nedostatek certifikovaných programů školské primární prevence rizikového chování, potřeba zefektivnění sítě poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování a zajištění kvalitních programů primární prevence rizikového chování, především specifické prevence v adiktologii ve školském prostředí prostřednictvím odborníků z protidrogových služeb v Ústeckém kraji. Díky programu získali dosud certifikát k poskytování všeobecné primární prevence tři poskytovatelé. Do roku 2021 se očekává získání certifikace všeobecné prevence dalších dvou programů a také certifikace jednoho programu selektivní prevence, který nám v kraji chybí.

Pro zajištění programů prevence usiluje a usiloval Odbor sociálních věcí o získání dalších finančních prostředků pro podporu primární prevence z evropských prostředků (již popsany zdroj ITI). V rámci jednání na obcích (př. metodické návštěvy) je téma primární prevence a potřeby jejího financování taktéž projednáváno.

3. opatření: Návrh změn a podpora jejich zavedení v rámci krajského dotačního titulu pro oblast primární prevence – Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji – splněno

Výbor pro sociální věci, bezpečnost a SVL ZÚK dne 21. 6. 2018 projednal zprávu o stavu primární prevence v oblasti protidrogové prevence v kraji a přijal usnesení, aby byl pro rok 2019 navýšen dotační program odboru školství na podporu školské prevence z 1 mil. Kč na 2 mil. Kč, a aby došlo k rozšíření okruhu oprávněných žadatelů, především o poskytovatele z řad neziskových organizací poskytujících komplexní dlouhodobé programy. Do roku 2018 nebyl v rámci Ústeckého kraje dotační program, v rámci něhož mohli tito poskytovatelé o finanční podporu žádat. Toto usnesení poté projednalo ZÚK dne 25. 6. 2018 s výstupem, aby při přípravě dotačního programu na rok 2019 Odbor školství, mládeže a tělovýchovy s tímto usnesením pracoval. Na základě usnesení ZÚK č. 057/16Z/2018 ze dne 10. 12. 2018 byl vyhlášen dotační program Prevence rizikového chování v Ústeckém kraji na rok 2019 se schválenými úpravami a navýšenou alokací.

Usnesení ZÚK a následná úprava dotačního programu byla velmi úspěšným krokem v efektivnějším zajišťování kvalitních preventivních programů na území Ústeckého kraje. O stávajících poskytovatelích komplexních programů primární prevence byli informováni metodici prevence koordinátorkou na Sekci primární prevence Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje v září 2018. Z hlediska zajištění programů ve školách je významná vzájemná informovanost a komunikace škol a poskytovatelů. Následně v říjnu 2018 bylo uspořádáno setkání Pracovní skupiny protidrogové politiky i s krajskou školskou koordinátorkou, kde poskytovatelé představili své aktuální programy. Nabídku preventivních aktivit mají poskytovatelé uveřejněnou na svých webových stránkách, distribuují letáčky, probíhají kontakty se školami ohledně nabídky programů.

Cíl č. 2: Efektivnější koordinace a spolupráce v oblasti primární prevence v Ústeckém kraji

1. Opatření: Užší spolupráce mezi subjekty zabývající se primární prevencí v kraji i v rámci odborů krajského úřadu (splněno)
2. Opatření: Navázání spolupráce s UJEP v Ústí nad Labem (splněno)

1. opatření: Užší spolupráce mezi subjekty zabývající se primární prevencí v kraji i v rámci odborů krajského úřadu – splněno

- součinnost s krajskou metodičkou prevence – společná setkání s krajskou protidrogovou koordinátorkou (dále jen KPK), společné hodnocení projektů v programu prevence rizikového chování, školská koordinátorka je stálým hostem Pracovní skupiny protidrogové politiky Ústeckého kraje,
- spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou, Krajskou hygienickou stanicí, Zdravotním ústavem v Ústí nad Labem, kompetentním pracovníkem pro prevenci KŘPČR, poskytovateli primární prevence.

2. opatření: Navázání spolupráce s UJEP v Ústí nad Labem – splněno

Komunikace se zástupci UJEP probíhala již od roku 2016 při řešení možnosti využití výstupů diplomových prací studentů na téma analýzy a koncepce primární prevence.

V roce 2017 byla navázána součinnost v rámci řešení grantu Ústeckého kraje „Sociálně patologické jevy u studentů středních škol v Ústeckém kraji“, jehož realizátorem byla Fakulta sociálně ekonomická UJEP ve spolupráci se z.s. SCAN. V rámci grantu byla realizována

výzkumný studie s názvem „Alkohol, drogy a jiné formy rizikového chování u studentů středních škol v Ústeckém kraji“. Studie byla realizována koncem roku 2017. V průběhu roku 2018 byly výstupy doplněny a probíhala jejich prezentace. Výzkum byl zaměřen na zkušenost dospívajících s alkoholem, kouřením, drogami a nelátkovými závislostmi jako je sázení, hraní na počítači, užívání sociálních sítí. Kromě samotného užívání návykových látek bylo záměrem získat informace o vnímání dostupnosti a rizikivosti návykových látek z hlediska studentů. V rámci studie byla zjišťována také forma a rozsah proběhlých preventivních aktivit ve školách a náhled studentů na přínos absolvovaných preventivních programů či akcí. Pro zapojení do studie byly osloveny střední školy zřizované Ústeckým krajem (52 škol), zapojilo se 17 škol a 1 063 studentů prvních až čtvrtých ročníků (modus 16 let). Kromě získání informací o rizikovém chování studentů bylo také záměrem srovnat výsledky studie za náš kraj s výstupy Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách za ČR. Proto tento účel byly z výzkumného vzorku středoškoláků vyselektovány některé výsledky pouze 16 letých respondentů, což bylo dodáno v září 2018..

Realizátor výzkumu prezentoval výstupy na krajské pracovní skupině, kam byli přizváni kromě poskytovatelů primární prevence a protidrogových služeb, také místní koordinátoři. Výstupy byly předány na vědomí a pro další využití odborů školství, mládeže a tělovýchovy, metodikům primární prevence i poskytovatelům služeb.

Přínosným výstupem od studentů z hlediska primární prevence je skutečnost, že jako nejzajímavější preventivní aktivitu hodnotí studenti sérii besed. Tyto aktivity se však umísťují na předposledním místě z hlediska počtu věnovaného času preventivním aktivitám v uplynulém školním roce.

Výstupy výzkumu jsou dostupné na webových stránkách Ústeckého kraje v sekci Protidrogová prevence, přímý odkaz je k dispozici na webových stránkách kraje: <https://www.kr-ustecky.cz/seminare-vyzkumy/d-1731241/p1=204835>

Oblast snižování rizik

Služby v oblasti snižování rizik spojených se závislostí zajišťuje k roku 2019 v Ústeckém kraji 18 nízkoprahových služeb – 9 kontaktních center a 9 terénních programů. Programy terénních služeb pro uživatele drog jsou realizovány subjekty zajišťujícími činnost kontaktního centra. Služby jsou poskytovány následovně: DRUG-OUT Klub, z.s. zajišťuje Ústí nad Labem, Trmice, Chlumecko a Chabařovice, Postoloprty. Centrum sociálních služeb Děčín, p.o. Děčín, Českou Kamenici a Benešov nad Ploučnicí, WHITE LIGHT I., z.ú. působí v oblasti Teplicka a luknovského výběžku, Oblastní spolek Českého červeného kříže Litoměřice zajišťuje oblast Litoměřicka a Roudnicka, Světlo Kadaň, z.s. Kadaňsko a Chomutovsko a organizace Most k naději, z.s. poskytuje služby na Mostecku, Lounsku a části Teplicka. Všechny programy jsou certifikované Úřadem vlády České republiky. Certifikát odborné způsobilosti služeb je dokladem kvality, tj. že služby jsou poskytované dle Standardů odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog. Kvalita poskytovaných služeb odpovídající standardům je pravidelně kontrolována a splnění certifikace je podmínkou finanční podpory Úřadu vlády.

Cílovou skupinou nízkoprahových služeb jako jsou kontaktní centra a terénní programy jsou osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách od 15 let věku a jejich příbuzní či blízcí. Všechny nízkoprahové služby realizují v rámci svých činností strategii Harm reduction (dále HR strategie), jejíž význam spočívá v předcházení a minimalizaci zdravotních i sociálních rizik vyplývajících z užívání drog jak pro uživatele, tak pro společnost. Těžištěm strategie je výměnný program injekčního materiálu a jeho bezpečná likvidace, distribuce materiálu k bezpečnější aplikaci, samozřejmou součástí je informační servis. V rámci své činnosti sbírají organizace data o drogové scéně v kraji.

Vzhledem k geografickému členění Ústeckého kraje byla na počátku platnosti strategie problematická nižší dostupnost terénních programů v některých lokalitách a bylo třeba rozšířit terénní služby i do menších nezajištěných obcí (např. na Šluknovsku, Lounsku i v dalších oblastech). Velkým nedostatkem byla absence záchytné stanice, kterou jsme jako jediný kraj neměli zřízenou.

Během období platnosti koncepce se podařilo stávající síť nízkoprahových sociálních služeb protidrogové prevence stabilizovat a dle potřeby posílit. A to především zásluhou financování z Operačního programu Zaměstnanost z Evropské unie. Došlo k rozšíření územní působnosti programů i navýšení časové dotace práce v terénu. Díky tomu jsou efektivněji pokryté potřebné lokality, je možno mapovat drogovou scénu i v menších dosud nepokrytých obcích a dle potřeby komunikovat zajištění služby. Podobněji bude uvedeno v cíli č. 1.

Velkým úspěchem je zřízení protialkoholní a protitoxikomanické stanice v rámci Krajské zdravotní a.s. v nemocnici v Teplicích s kapacitou 10 lůžek, která byla otevřena v květnu 2019.

Cíle a opatření pro oblast snižování rizik

Hlavní cíle:

- zastavit nárůst počtu problémových uživatelů drog a postupně jej snižovat
- snižovat potenciální rizika související s užíváním všech typů drog a ekonomické, zdravotní a sociální dopady jejich užívání na jedince a společnost

Specifické cíle:

1. Zajištění dostupných a kvalitních nízkoprahových programů pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou
2. Zvýšení podílu odpovědnosti obcí na protidrogové politice
3. Zvýšení informovanosti veřejnosti o významu nízkoprahových služeb

Cíl č. 1: Zajištění dostupných a kvalitních nízkoprahových programů pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou

1. Opatření: Zajištění základní sítě nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v Ústeckém kraji (splněno)
2. Opatření: Zlepšení dostupnosti nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v Ústeckém kraji (splněno)
3. Opatření: Realizace programů zaměřených na osoby z jiných etnických a národnostních skupin (splněno)
4. Opatření: Zajištění chybějících služeb v kraji (splněno)
5. Opatření: Zajištění protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice (splněno)

Plnění cíle č. 1 bylo závislé na finanční podpoře služeb. K rozvoji služeb je třeba plnit podmínky nastavené krajem pro plánování a finanční podporu služeb (soulad s akčním plánem služeb a základní sítí, systém vyrovnávací platby). Každým rokem byl součástí průběžného hodnocení za tuto oblast výčet finanční podpory za daný rok a postup jednotlivých opatření. Podařilo se stávající síť nízkoprahových sociálních služeb protidrogové prevence udržet, díky evropským

finančním zdrojům stabilizovat a v některých lokalitách rozšířit, což bude shrnuto v opatřeních č. 1 a 2.

1. opatření: Zajištění základní sítě nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v Ústeckém kraji – splněno

Každoročně docházelo k finančnímu zajištění nízkoprahových programů (kontaktní centra a terénní programy) protřednictvím vícezdrojového financování. Finanční podpora za daný rok byla pravidelně uváděna v tomto opatření a dále v souhrnných tabulkách finančních podpor ve Výročních zprávách protidrogové politiky, které každoročně tvořily přílohu č. 2 materiálu průběžného hodnocení protidrogové strategie. Níže je uvedena výše podpor v roce 2019:

- dotační titul Ústeckého kraje (Protidrogový program) – 2 286 754 Kč
- finanční prostředky MPSV přerozdělované krajem – 17 134 400 Kč
- individuální projekt Ústeckého kraje (OPZ) - 21 668 100 Kč
- dotační titul Ministerstva zdravotnictví – 325 000 Kč
- dotační titul Úřadu vlády, do r. 2019 vyhlášováno jako titul Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky – 10 413 000 Kč
- výše podpory z obecních rozpočtů a dalších evropských zdrojů, v rámci nichž byly služby financované v roce 2019, budou dostupné až počátkem roku 2020 a budou zapracované v kapitole financování krajské výroční zprávy za rok 2019.

2. opatření: Zlepšení dostupnosti nízkoprahových programů pro osoby ohrožené závislostí v ÚK – splněno

Významným finančním zdrojem umožňujícím službám nejen stabilní dlouholeté financování, ale také potřebné rozšíření terénních programů, se stal individuální projekt Ústeckého kraje „Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji 2“, který kraj realizuje v rámci Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu (OPZ ESF) od 1. 1. 2017 do 30. 6. 2020. V projektu jsou podpořeny terénní programy pro uživatele návykových látek, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a intervenční centra. Finanční podpora sociálních služeb je od 1. 4. 2017 do 31. 12. 2020. Smyslem projektu je zajištění dostupnosti poskytování a rozvoje vybraných druhů sociálních služeb sociální prevence na území kraje a podpora cílových skupiny vybraných služeb, tj. osob pečujících o malé děti, rodičů samoživitelů a osob ohrožených domácím násilím a závislostmi. V programu je zapojeno 25 poskytovatelů sociálních služeb s celkem 31 službami – 7 terénních programů, 23 sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a 1 intervenční centrum.

K plnění tohoto opatření přispěla významnou měrou také možnost zapojení organizací v některých lokalitách do evropského financování v rámci Koordinovaného přístupu v sociálně vyloučených lokalitách (KPSVL) Agentury pro sociální začleňování, jednalo se obvykle se o tříletou podporu – od roku 2016 byla zapojena organizace Světlo Kadaň z.s. v Kadani s terénním programem pro lokality Kadaň a Prunéřov a následně od roku 2017 v Klášterci nad Ohří. Od poloviny roku 2017 se připojil spolek DRUG-OUT Klub, z.s. v lokalitě Postoloprty, kde poskytuje terénní program. V rámci podpory KSVL se jednalo o 100% financování zapojených služeb.

Dalším krokem pro získání finančních prostředků na spolufinancování nízkoprahových služeb byla spolupráce Odboru sociálních věcí Ústeckého kraje a Statutárního města Ústí nad Labem na přípravě výzvy pro podporu adiktologických služeb z prostředků OPZ ESF prostřednictvím integrovaného nástroje ITI pro Ústecko–chomutovskou aglomeraci. Ze strany kraje byla

vyjednána podpora kontaktních center od roku 2019 po dobu tří let s celkovou alokací cca 13,4 mil Kč. Vzhledem k teritoriálnímu vymezení nástroje a oprávněných žadatelů vstoupilo do výzvy 5 kontaktních center (Ústí nad Labem, Kadaň, Chomutov, Most a Teplice).

Souhrnně lze konstatovat, že během posledních čtyřech let se podařilo navýšit kapacitu služeb terénních programů (TP) a kontaktních center (KC). V terénu došlo k rozšíření územní působnosti programů i navýšení časové dotace. Díky tomu jsou efektivněji pokryté potřebné lokality, je možno mapovat drogovou scénu i v menších dosud nepokrytých obcích a dle potřeby komunikovat zajištění služby.

Rozšíření služeb:

- KC Litoměřice navýšilo v roce 2018 kapacitu z 2 na 3 uživatele
- KC Teplice navýšilo v roce 2018 kapacitu z 3 na 4 uživatele
- TP Chomutovsko (Světlo Kadaň) od roku 2018 navýšení kapacity z 2 na 4 (2 týmy v terénu), rozšíření provozní doby služby na celý týden (dříve pouze 2 dny v týdnu)
- TP Centra sociálních služeb Děčín na Děčínsku od roku 2018 navýšení kapacity z 2 na 4 (2 týmy v terénu) – efektivnější zajištění regionu vzhledem k rozloze města a časově náročnému přesunu a možnost zajistit malé obce Děčínska
- TP Kadaňsko (Světlo Kadaň) roku 2016 navýšení kapacity vedoucí k celotýdennímu provozu dle postupně zapojovaných lokalit do KPSVL až na 6 uživatelů, samostatný terénní program v Klášterci nad Ohří od roku 2017, rozšíření v menších obcích (Pětipsy, Račetice, Radonice, Vilémov, Maššov, Vejprty)
- TP Šluknovsko (WHITE LIGHT I.) od roku 2017 navýšení kapacity služby ze 2 na 3, rozšíření do dalších potřebných obcí jako Krásná Lípa, Jiříkov, Mikulášovice, Velký Šenov.
- TP DRUG-OUT Klubu na Ústecku od roku 2017 navýšení kapacity služby z 2 na 4 a rozšíření působnosti o obce Chlumecko a Chabařovice
- TP Postoloprty (DRUG-OUT Klub) od roku 2017 nový terénní program v rámci podpory OPZ po dobu tří let (zajištění 3 x týdně)
- TP Oblastního spolku ČČK Litoměřice intenzivní monitoring malých obcí ve spádové oblasti programu (Litoměřicko, Roudnicko, Lovosicko, Štětí)

3. opatření: Realizace programů zaměřených na osoby z jiných etnických a národnostních skupin – splněno

S osobami z jiných etnických menšin pracovaly služby v rámci své činnosti, pokud tyto osoby splňovaly cílovou skupinu v registraci služby, která nerozlišuje původ závislých osob. Převážně se jedná o romské etnikum (1/3 klientely protidrogových služeb na Ústecku, na Mostecku a Šluknovsku až 1/2 klientely), sporadicky vietnamská menšina. Nebyly realizované samostatné výzvy výhradně pro zaměření nebo podporu činnosti služeb s jinými etniky.

4. opatření: Zajištění chybějících nízkoprahových služeb v ÚK – splněno

Z hlediska absence nízkoprahových terénních programů v určitých lokalitách je opatření úzce provázné s vypořádaným opatřením č. 2.

Z hlediska chybějících služeb pro alkoholiky plní opatření svépomocná skupina pro osoby závislé na alkoholu, která funguje od listopadu 2017 v rámci spolku DRUG-OUT Klub. Jedná se o skupinu otevřenou s účastí terapeuta.

5. opatření: *Zajištění protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice* – splněno

Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice byla zřízena a otevřena v měsíci květnu 2019 v rámci Krajské zdravotní a.s. v nemocnici v Teplicích s kapacitou 10 lůžek.

Cíl č. 2: Zvýšení podílu odpovědnosti obcí na protidrogové politice

1. opatření: *Navázání intenzivnější komunikace a spolupráce s obcemi* - splněno

Během období platnosti koncepce probíhala nezbytná prezentace protidrogové politiky Ústeckého kraje a apel na obce v souvislosti se spolufinancováním na mnoha pracovních setkáních v konkrétních obcích a na krajském úřadě (na setkání místních protidrogových koordinátorů, v rámci metodických návštěv obcí, na tematických workshopech realizovaných na Ústeckém kraji), příklady akcí byly součástí průběžných zpráv.

Poskytovatelé služeb prezentovali nabídku svých aktivit na obcích, kde své služby zajišťují nebo je potřeba je zajišťovat, jednak pro informovanost zástupců obcí, dale kvůli potřebné podpoře spolufinancování projektů.

Spoluodpovědnost obcí za vznik nových služeb zakotvena v Metodice zajištění základní sítě služeb Ústeckého kraje (vyjádření obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem k potřebnosti sociální služby).

Cíl č. 3: Zvýšení informovanosti veřejnosti o významu nízkoprahových služeb

1. opatření: *Intenzivnější prezentace služeb v jednotlivých regionech* – splněno

Záložka v katalogu sociálních služeb: V rámci rozšíření funkcionalit elektronického Katalogu sociálních služeb Ústeckého kraje byla v roce 2016 zřízena samostatná záložka „Protidrogová prevence“, ve které jsou dohledatelné pouze služby protidrogové prevence v jednotlivých regionech.

Filmové spoty prezentující protidrogové služby: Ústecký kraj realizoval v roce 2016 preventivní aktivitu, v rámci níž byly natočeny informační a edukativní spoty prezentující jednotlivé druhy sociálních služeb pro osoby závislé či závislostí ohrožené a jejich blízké, na jejich tvorbě aktivně spolupracovali poskytovatelé protidrogových služeb. Smyslem aktivity je objasnit především laické veřejnosti význam protidrogových služeb a jejich nabídku v kraji. Spoty jsou umístěny v Katalogu sociálních služeb Ústeckého kraje v záložce „Protidrogová prevence“ s možností stažení k dalšímu využití. Dostupné veřejnosti jsou také na webovém serveru www.youtube.com.

Všichni poskytovatelé protidrogových služeb prezentovali své služby v rámci komunitního plánování obcí, na jednání orgánů obcí, na veřejných akcích pořádaných obcemi, účastnili se mnoha pracovních skupin spojených s plánováním služeb a jejich koordinací, pořádali dny otevřených dveří a tiskové konference. Poskytovatelé přispívali svými odbornými články do místních zpravodajů nebo odborných časopisů. Dále prezentovali své služby prostřednictvím webových stránek organizací i jednotlivých služeb a výročních zpráv. Vytvářeli a distribuovali letáky o poskytovaných službách uživatelům, úřadům, zdravotnickým zařízením a dalším spolupracujícím subjektům. Každým rokem byly v rámci průběžného hodnocení udávány konkrétní aktivity. Příklady z roku 2019:

Oblastní spolek ČČK Litoměřice – zástupci nízkoprahových služeb se zúčastnili 12 setkání

a schůzek se zástupci veřejné zprávy Ústeckého kraje, především Litoměřicka. Dále proběhla schůzka s pracovníky probační a mediační služby, kde byly sjednány nové podmínky spolupráce, setkání s pracovníky dluhové poradny Naděje ve Štětí ohledně předání informací o službách a drogové problematice. Realizována byla schůzka s organizací Fokus Labe k tématu vzájemné spolupráce a možnosti práce s klienty s duální diagnózou. KC poskytlo vzdělávací stáž 4 studentkám UJEP Ústí nad Labem a exkurzi pro studenty SŠ Pohoda Litoměřice, které se zúčastnilo 18 studentů. Jako každým rokem proběhla prezentace nízkoprahových služeb v Litoměřicích v rámci preventivně bezpečnostní akce „Do života bez karambolů“, dalšími akcemi byl „Sociální Majáles“ v Roudnici nad Labem a akce „Sociální služby se představují“ v Lovosicích. Dále proběhlo 2x proškolení strážníků MP v Roudnici n/L a strážníka/preventisty MP ve Štětí – jednalo se o předání informací o bezpečném sběru a likvidaci infekčního materiálu a základní informace k drogové problematice

Most k naději – mimo aktivní účasti na realizaci komunitních plánů v jednotlivých městech a spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování, se spolek aktivně zapojil do akce Mostu Říjen pro neziskovky a Dnu sociálních služeb v Bílině. V časopisu Dekontaminace prezentovali článek o KC Most. Terénní program se stal v roce 2019 řádným členem České asociace streetwork.

Oblast léčby a resocializace

Pro léčbu závislosti lze využít ambulantních nebo pobytových programů ve zdravotnických zařízeních nebo v rámci sociálních služeb.

Během tvorby dokumentu v roce 2014 byly definované oblasti, ve kterých byla kapacita péče nedostačující nebo odpovídající programy léčby a resocializace zcela chyběly. Jednalo se především o ambulantní poradenské a léčebné služby pro osoby ohrožené závislostmi látkovými i nelátkovými, služby pro mladistvé mladší 15 let, regionálně chybí služby detoxifikace, substituce, lůžka pro krátkodobou hospitalizaci, návazné doléčovací služby pro klienty apod. Během platnosti strategie se podařilo některé potřebné služby zřídit či rozšířit. V regionech vznikly ambulantní služby, došlo k rozvoji penitenciární péče ve věznicích, začala se intenzivně řešit péče o uživatele s přidruženou psychiatrickou diagnózou v rámci procesu reformy psychiatrické péče. Podrobnější popis bude v konkrétním opatření.

Aktuálně dostupná péče:

Krajská zdravotní, a.s. Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem zajišťuje dvě ambulantní služby – AT ambulanci a Adiktologickou ambulanci. Jako jediné zařízení v kraji poskytuje substituční terapii metadonem nebo buprenorfinem. Kapacita je dostatečná, problematická je obtížnější dostupnost pro osoby z jiných regionů kraje. Nemocnice provozuje také jako jediná v kraji detoxifikační jednotku, která disponuje 4 lůžky, což je pro celý kraj naprosto nedostatečné.

Léčbou závislostí, včetně závislosti na alkoholu a gamblingu, se zabývá Primariát Léčby návykových nemocí Psychiatrické nemocnice Horní Beřkovic. Nabízená je ambulantní léčba i lůžková služba krátkodobého stabilizačního charakteru a střednědobá psychoterapeutická léčba. Další psychiatrické nemocnice v kraji se primárně léčbou závislostí nezabývají. V Dětské psychiatrické nemocnici Louny se vyskytují dětští pacienti se závislostí sporadicky, Psychiatrická léčebna Petrohrad neléčí závislosti, závislost se může vyskytnout jako duální diagnóza pacientů léčených s jinými diagnózami.

Poskytovatelé sociálních služeb zajišťují léčbu a resocializaci především v rámci registrovaného odborného sociálního poradenství, někteří poskytovatelé jsou zároveň akreditovaným zdravotnickým zařízením pro ambulantní léčbu. Dostupnost těchto ambulantních služeb je nízkoprahová v tom smyslu, že klienti mohou podstoupit ambulantní léčbu, aniž by museli mít absolvovanou předchozí rezidenční léčbu. Abstinující osoby mohou využít také služeb následné

péče, zde však zpravidla po ukončené léčbě v rozsahu 3 měsíců. Některé služby nabízejí programy ve věznicích, které se zaměřují na podporu klienta v abstinenci a prevenci závislosti, dále na návrat do běžného života po propuštění z věznice s nabídkou možnosti návazných služeb.

Spolek DRUG-OUT Klub provozuje v Ústí nad Labem 2 služby – krajskou adiktologickou ambulanci pro děti a dorost od 10 do 18 let a ambulantní službu pro osoby nad 18 let. V rámci resocializace pracují také s osobami ve věznicích odsouzenými a vazebně stíhanými. Ve Varnsdorfu zabezpečuje Poradnu pro závislosti. Organizace WHITE LIGHT I. zabezpečuje v Ústí nad Labem ambulantní léčbu pro osoby závislé, zároveň se jedná o krajské centrum práce s patologickými hráči s pobočkami v Teplicích a Rumburku. Poskytovatel nabízí v Ústí nad Labem také služby následné péče, a to v ambulantní i pobytové formě. Dále zajišťuje pobytovou léčbu v terapeutické komunitě Mukařov, které je v kraji ojedinělé a dostupné klientům již od 15 let věku. Další služby odborného sociálního poradenství jsou zabezpečeny v Děčíně poskytovatelem Centrum sociálních služeb Děčín v Centru následné péče, které zajišťuje zároveň také ambulantní i pobytové služby následné péče. Spolek Světlo Kadaň poskytuje ambulantní službu v rámci Poradny Světlo, která má samostatné pobočky v Chomutově, Kadani a Klášterci nad Ohří. Spolek Most k naději zabezpečuje dvě ambulantní poradenské služby pro cílovou skupinu – Sociální protidrogovou poradnu v sociálně vyloučené lokalitě Litvínov-Janov a penitenciární péči ve věznicích. V Mostě poskytuje následnou péči ambulantní formou.

Přestože došlo v oblasti léčby a resocializace k značnému posunu, stále se potýkáme s problémy, které je tuto péči ztěžují. Jednak jde o nedostatek psychiatrů a psychologů, problémem je nejen dostupnost, ale i ochota pracovat se závislými osobami, ať na řešení jejich situace, nebo v souvislosti s předepsáním substituční léčby. Regionálně nedostatečně zajišťované jsou zdravotnické služby jako detoxifikace a substituce. Tyto služby jsou zabezpečeny pouze v krajském městě, což je díky rozloze kraje nevyhovující. Nedostatečná kapacita detoxifikační jednotky je velkým problémem, neboť komplikuje nástup klientů do léčby, jsou dlouhé čekací lhůty, upřednostňovány jsou akutní případy a zájemci o léčbu čekají, což má dopad na ztrátu aktuální motivace k léčbě. Nedostatečně regionálně pokryté jsou doléčovací programy.

Cíle a opatření pro oblast léčby a resocializace

Hlavní cíle:

- Snižovat míru problémového a intenzivního užívání návykových látek prostřednictvím zajištění dostupnosti kvalitních služeb léčby a resocializace
- snižovat rizika negativních sociálních a zdravotních následků u závislých osob

Specifické cíle:

1. Zajištění kvalitních a dostupných programů léčby a resocializace závislých osob a osob ohrožených závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou
2. Zajištění provázanosti programů léčby a resocializace závislých osob a osob ohrožených závislostí se zdravotní péčí

Cíl č. 1: Zajištění kvalitních a dostupných programů léčby a resocializace závislých osob a osob ohrožených závislostí v Ústeckém kraji se stabilní finanční podporou

1. Opatření: Zajištění základní sítě služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji (splněno)

2. Opatření: Zajištění chybějících služeb léčby a resocializace pro závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji (plněno)

Plnění cíle č. 1 bylo závislé na finanční podpoře služeb. K rozvoji sociálních služeb je třeba plnit podmínky nastavené krajem pro plánování a finanční podporu služeb (soulad s akčním plánem služeb a základní sítě, systém vyrovnávací platby). Každým rokem byl součástí průběžného hodnocení za tuto oblast výčet finanční podpory za daný rok a postup jednotlivých opatření. Stávající síť sociálních služeb protidrogové prevence pro oblast léčby a resocializace se podařilo stabilizovat a v některých lokalitách rozšířit, což bude shrnuto v opatřeních č. 1 a 2.

1. opatření: Zajištění základní sítě služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji – splněno

Každoročně docházelo k finančnímu zajištění sociálních služeb v této oblasti (služby následné péče, terapeutická komunita, substituční léčba, odborné sociální poradenství) prostřednictvím vícezdrojového financování. Finanční podpora za daný rok byla pravidelně uváděna v tomto opatření a dále v souhrnných tabulkách finančních podpor ve Výročních zprávách protidrogové politiky, které každoročně tvořily přílohu č. 2 materiálu průběžného hodnocení protidrogové strategie. Níže je uvedena výše podpor v roce 2019:

- dotační tituly ÚK – 1 224 243 Kč *
- finanční prostředky MPSV – 10 322 190 Kč
- dotační titul Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky – 7 243 000 Kč
- dotační titul Ministerstva zdravotnictví – 1 484 409 Kč
- dotační titul Ministerstva spravedlnosti pro penitenciární programy – 2 256 038 Kč
- výše podpory z obecních rozpočtů a dalších evropských zdrojů, v rámci nichž byly služby financované v roce 2019 budou dostupné až počátkem roku 2020 a budou zapracované v kapitole financování krajské výroční zprávy za rok 2019.

*V Protidrogovém programu administrovaném na odboru sociálních věcí byly v roce 2019 služby léčby podpořeny částkou 713 243 Kč. V rámci dotačního programu odboru zdravotnictví Podpora vybraných zdravotních služeb 2018 byly podpořeny projekty Krajské adiktologické ambulance a poradny pro děti a mládež a program substituční léčby závislých na opioidech Krajské zdravotní a.s., souhrnně v částce 511 000 Kč. Celková podpora v této oblasti Ústeckým krajem činila celkem 1 224 243 Kč.

2. opatření: Zajištění chybějících služeb léčby a resocializace pro osoby závislé a ohrožené závislostí v Ústeckém kraji – plněno

Služba pro poradenství a léčbu dětí a dorostu pod 15 let: v roce 2017 byla v Ústí nad Labem zřízena Krajská adiktologická ambulance a poradna pro děti a dorost pro cílovou skupinu dětí a mládeže od 10 do 18 let, kterou provozuje spolek DRUG-OUT Klub. Poradna je také zdravotnickým zařízením. Organizace DRUG-OUT Klub, z.s. zahájila od 1. 7. 2017 poskytování nové služby Krajské adiktologické ambulance a poradny pro děti a dorost pro cílovou skupinu dětí a mládeže od 10 do 18 let. Tento typ zařízení v kraji chyběl a byla po něm vysoká poptávka.

Ambulantní adiktologické poradny jako zdravotnická zařízení: rozšíření možnosti léčby – organizace DRUG-OUT Klub, z.s. a WHITE LIGHT I., z.ú. poskytují služby odborného sociálního poradenství pro látkové i nelátkové závislosti jako sociální službu. Od roku 2016 jsou obě služby certifikované RVKPP a také jsou akreditované jako nestátní zdravotnické zařízení, což skýtá možnost úhrady adiktologických výkonů zdravotními pojišťovnami, která dosud ze strany pojišťoven v těchto případech nenastala.

Rozšíření poradenských služeb díky Koordinovanému přístupu v sociálně vyloučených lokalitách (KPSVL): možnost financování služeb v konkrétních obcích z evropských zdrojů, zajišťováno Agenturou pro sociální začleňování, od roku 2016 zapojeny tyto organizace protidrogové prevence:

- Světlo Kadaň z.s – poradenská služba Poradna Světlo v Kadani, od roku 2017 je služba rozšířena samostatně do Klášterce nad Ohří – díky projektu OPZ došlo k rozšíření poskytování provozní doby a podařilo se zajistit službu psychologa (absence psychologické podpory pro cílovou skupinu závislých v regionu). Od roku 2018 je plně financovaná pobočka Poradny Světlo v Chomutově.
- Most k naději, z.s. – z OPZ byla v roce 2016 zřízena nová poradenská služba Sociální protidrogová poradna v sociálně vyloučené lokalitě Litvínov-Janov, kde obdobná služba absentovala.
- DRUG-OUT Klub, z.s. – od ledna 2018 zajišťována protidrogová poradna v obci Varnsdorf.

Zajišťování poradenských a léčebných služeb ve věznicích: organizace pracují v rámci registrovaných služeb odborných sociálních poradenství také s klienty věznic na základě poptávky věznic. Zaměřují se na podporu klienta v abstinenci a prevenci závislostí, dále na návrat do běžného života po propuštění z věznice s nabídkou možnosti návazných služeb. Smyslem programů ve věznicích je snižování pravděpodobnosti recidivy trestné činnosti a závislostního chování u osob ve výkonu vazby nebo odnětí svobody.

- Navázána komunikace a spolupráce ÚK a pracovníků věznic ve věci poskytování služeb zajišťovaných neziskovými organizacemi, první metodické setkání proběhlo v roce 2016. V říjnu 2019 se konalo na půdě Ústeckého kraje koordinační setkání, kterého se účastnili také zástupci Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR (metodické setkání). Předmětem jednání byla adiktologická péče ve věznicích, její aktuální stav a vývoj.
- Most k naději, z.s. – realizuje projekt penitenciární péče ve věznicích Nové Sedlo, Bělušice, Všehrdy a Litoměřice, program je certifikován RVKPP.
- DRUG-OUT Klub, z.s. zajišťuje penitenciární program ve vazební věznici v Litoměřicích a Bělušicích, zajišťují také službu pro příbuzné klientů v konfliktu se zákonem.

Služby pro patologické hráče: zajišťované především v rámci odborných sociálních poradenství a služeb následné péče (WHITE LIGHT I., z.ú, DRUG-OUT Klub, z.s., Světlo Kadaň, z.s., Centrum sociálních služeb Děčín), podpora projektů pro nelátkové závislosti v rámci dotačního řízení RVKPP.

- WHITE LIGHT I., z.ú. – s gamblery pracují od roku 2014 v rámci poradenské služby, v roce 2016 založeno díky finanční podpoře RVKPP Krajské centrum ambulantní léčby a poradenství pro patologické hráče v Ústeckém kraji se sídlem v Ústí nad Labem a pobočkami v Kontaktních a poradenských centrech v Teplicích a Rumburku - zvýšení dostupnosti ambulantní léčby pro osoby s nelátkovou závislostí v lokalitách, kde služba dosud dostupná nebyla. Služba pro patologické hráče byla plně financována z RVKPP, vzhledem k povinné spoluúčasti po 3 letech projektu, došlo k navýšení těchto kapacit v krajské základní síti od 1. 7. 2018.
- DRUG-OUT Klub, z.s. – od roku 2014 pracují s patologickými hráči, v roce 2016 vytvořen samostatný projekt.

Transformace psychiatrické péče – adiktologičtí klienti jsou jednou z cílových skupin transformace, častý výskyt duálních diagnóz. Zástupci transformace byli přizváni v roce 2018 na pracovní skupinu poskytovatelů služeb pro informovanost a navázání spolupráce. Od roku 2019 funguje v rámci reformy pracovní skupina Závislosti, která řeší potřeby uživatelů s duálními diagnózami a pracuje na plánu péče o duševní zdraví v rámci této cílové skupiny. V roce 2019 proběhla na krajském úřadě 3 setkání skupiny.

Cíl č. 2: Zajištění větší provázanosti programů léčby a resocializace závislých a zdravotní péče

1. opatření: Realizace informačních aktivit určených zejména pro praktické lékaře, pediatry a psychiatry zaměřené na předávání informací o poskytovaných službách a možnostech pomoci osobám závislým či závislostí ohroženým – plněno

- v rámci zmíněné reformy psychiatrické péče došlo k větší informovanosti a propojení sociálních služeb pro závislé osoby a zdravotnických týmů psychiatrické nemocnice i terénních týmů Center duševního zdraví.

- poskytovatelé protidrogových služeb ve svých lokalitách navazují komunikaci s dostupnými lékaři, vytváří letáky o zajišťovaných službách a distribuují je také do zdravotnických zařízení v regionu, prezentují své služby. Např. Oblastní polek ČČK Litoměřice prezentoval v roce 2019 své služby na soutěži mladých zdravotníků. Nově navázal spolupráci s Městskou nemocnicí Litoměřice a informoval o službách také sociální pracovníci. Dále byla navázaná spolupráce s lékárnou Podfipské nemocnice v Roudnici n/L – „Startovací balíčky pro injekční uživatele NL“, kdy proběhla informační beseda se zaměstnanci lékárny, tuto praxi by služba chtěla v budoucnu zavést i v dalších lékárnách na Litoměřicku.

- V rámci Krajské zdravotní a.s. v Masarykově nemocnici v Ústí nad Labem jsou od roku 2017 realizovány adiktologické semináře pro lékaře, jež lektoruje adiktoložka z Adiktologické poradny Masarykovy nemocnice.

Oblast koordinace

Za oblast koordinace je podstatné uvést skutečnost, že 1. náměstek, PhDr. Martin Klika, MBA, DBA je členem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky za Asociaci krajů ČR, což je významné z hlediska přenosu informací do krajů a možnosti podílet se na rozhodovacích procesech v rámci protidrogové politiky státu.

Na Krajském úřadě Ústeckého kraje byla v roce 2002 zřízena pozice krajského protidrogového koordinátora v rámci odboru zdravotnictví. V měsíci dubnu 2013 byla tato pozice vzhledem k organizačním změnám ve struktuře Krajského úřadu Ústeckého kraje zařazena pod odbor sociální. Pracovní náplň byla kumulovaná s dalšími agendami a samostatná protidrogová činnost odpovídala přibližně úvazku ve výši 0,2. V souvislosti s cílem zintenzivnit protidrogovou politiku Ústeckého kraje byl od měsíce října 2013 posílen pracovní úvazek koordinátora na úvazek 1,0. Od roku 2017 byl úvazek koordinátora ponížěn na 0,7 úvazku vzhledem k zapojení pracovníka do individuálního projektu kraje (v rámci tohoto projektu jsou podporovány také vybrané terénní programy protidrogové prevence). Koordinací aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování se zabývá školský koordinátor prevence, který je zařazen ve struktuře odboru školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu. Na obcích s rozšířenou působností jsou tzv. místní protidrogoví koordinátoři nebo osoby pověřené jako kontaktní osoby pro tuto problematiku. K roku 2019 mají kontaktní osobu zajištěnou všechny obce s rozšířenou působností.

Cíle a opatření pro oblast koordinace

- **Hlavní cíle:**
 - zkvalitnit stávající systém aktivit protidrogové politiky v Ústeckém kraji a vybudovat funkční a přehlednou strukturu založenou na efektivní koordinaci aktivit všech zapojených subjektů s jasně stanovenými kompetencemi
 - zajistit poskytování komplexních informací o užívání návykových látek, alkoholu i nelátkových závislostech, o dopadech závislostí a realizovaných opatřeních pomoci

• **Specifické cíle:**

1. Zajištění dostupné a kvalitní péče o osoby závislé a závislosti ohrožené v Ústeckém kraji ve všech oblastech protidrogové prevence a udržení potřebné finanční podpory (splněno)
2. Podpora a rozvoj systému koordinace na místní i krajské úrovni (splněno)
3. Motivace obcí k spoluúčasti na financování protidrogové politiky (splněno)
4. Zvýšení informovanost veřejnosti o protidrogové politice v kraji a o síti protidrogových služeb (splněno)

Cíl č. 1: Zajištění dostupné a kvalitní péče o osoby závislé a závislosti ohrožené v Ústeckém kraji ve všech oblastech protidrogové prevence a udržení potřebné finanční podpory

Zajištění a financování služeb bylo již popsáno v konkrétních oblastech plnění akčního plánu. Souhrnné zhodnocení péče a financování za rok 2019 bude uvedeno ve Výroční zprávě protidrogové politiky Ústeckého kraje za rok 2019, která se zpracovává během 1. pololetí roku 2020 pro Úřad vlády I krajské potřeby.

1. opatření: Vydefinování minimální sítě služeb protidrogové prevence v Ústeckém kraji a potřebného finančního zajištění – plněno

Opatření bylo stanoveno v době, kdy ještě nebyly zavedené změny v systému plánování a financování – v souvislosti s těmito změnami byla vydefinovaná základní síť služeb kraje v souladu s akčním plánem střednědobého plánu.

Všechny poskytované sociální služby protidrogové prevence jsou v roce 2019 součástí Základní sítě sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2018-2021. V souvislosti s ustanovením Rozvojové sítě sociálních služeb Ústeckého kraje platné od 1. 1. 2018 pro služby vytvořené a plně financované z evropských zdrojů, je jedna ze služeb zařazena v rozvojové síti.

Přehled dostupných služeb včetně kontaktních dat je každoročně součástí Výroční zprávy protidrogové politiky

Cíl č. 2: Podpora a rozvoj systému koordinace na místní i krajské úrovni

1. opatření: Činnost pracovní skupiny pro protidrogovou politiku Ústeckého kraje - splněno

„Pracovní skupina protidrogové politiky Ústeckého kraje“ ustanovena na základě usnesení Rady Ústeckého kraje č. 62/39R/2014 ze dne 29. 1. 2014. Pracovní skupina zpracovala během roku 2014 strategický dokument protidrogové politiky Ústeckého kraje. Členové jsou krajská protidrogová koordinátorka, zástupci poskytovatelů sociálních služeb protidrogové prevence, zástupkyně Psychiatrického oddělení Masarykovy nemocnice, stálí hosté (školský metodik prevence, pracovník prevence KŘPČR, zástupkyně KHS) a dle potřeby se účastní další odborníci zainteresovaných institucí.

Na základě usnesení Rady Ústeckého kraje ze dne 7. 2. 2018 došlo ke změně složení pracovní skupiny. Novými členy se stali dva členové Zastupitelstva Ústeckého kraje Ing. Bc. Dominik Hanko a MUDr. Petr Janec, MHA. Dále nastala oficiální změna členství za WHITE LIGHT I., z.ú. a Masarykovu nemocnici v Ústí nad Labem, za které byli v roce 2014 jmenováni PhDr. Josef Radimecký, Ph.D., MSc. a MUDr. Pavla Zemanová. Vzhledem k časovému vytížení jmenovaných docházely dlouhodobě do pracovní skupiny za WHITE LIGHT I. Mgr. Ivana Radimecká a za Psychiatrické oddělení Masarykovy nemocnice Mgr. Karolína Hönigová. Na základě vzájemné dohody zástupců jmenovaných organizací byli PhDr. Radimecký a MUDr. Zemanová odvoláni a jmenované byly Mgr. Radimecká, ředitelka organizace, členka Finanční

skupiny pro tvorbu Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2019–2021 a dále pracovní skupiny Asociace poskytovatelů soc. služeb ČR – Ústecký kraj za služby prevence závislostí, a Mgr. Hönigová, adiktoložka, která pracuje se závislými klienty v Adiktologické ambulanci na Psychiatrickém oddělení nemocnice.

V průběžné zprávě byl uváděn každoročně výčet počtu setkání včetně projednávaných témat. V roce 2019 proběhlo 6 setkání pracovní skupiny. Setkání byla věnována především tvorbě nové krajské koncepce. Dále se řešila problematika primární prevence (proces certifikací a jejich plnění poskytovateli, prezentace programů jednotlivých organizací, dotační program rizikového chování ÚK, výzva ITI), aktuální dotační programy Ústeckého kraje, drogová kriminalita v Ústeckém kraji transformace psychiatrické péče. Dále aktuality z RVKPP (tvorba nové národní strategie, financování 2019 a 2020, výstupy z jednání apod.). V rámci setkání probíhají pravidelné informace od koordinátorky o aktualitách z oblasti protidrogové politiky a taktéž informace a aktuality od členů a hostů pracovní skupiny.

Z hlediska metodického vedení je koordinátorka v neustálém kontaktu s poskytovateli služeb v jednotlivých regionech

Pro poskytovatele protidrogových služeb zapojených v individuálním projektu Ústeckého kraje bylo během roku 2019 uspořádáno na krajském úřadě zdarma 5 akreditovaných 16 hodinových kurzů na téma:

- Individuální plánování v nízkoprahových službách (1x)
- Motivační rozhovory (1x)
- Základní kurz krizové intervence (1x)
- Práce s motivací s dětskými a mladistvými klienty (2x)

2. opatření: Zajištění pozic místních protidrogových koordinátorů – splněno

Všech 16 obcí s rozšířenou působností má k roku 2019 zajištěného konkrétního pracovníka pro protidrogovou politiku. Z nich mají 3 obce stanoveného protidrogového koordinátora s vyšší úvazku v pracovní náplni (Roudnice nad Labem, Varnsdorf, Ústí nad Labem), zbývajících 13 obcí má zajištěnou kontaktní osobu pro protidrogovou problematiku bez stanovené výše úvazku (Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Rumburk, Teplice a Žatec).

V roce 2017 byla na obce distribuována z Úřadu vlády metodika Sekretariátu RVKPP, která může být účinným nástrojem v realizaci protidrogové politiky obce, odkaz na metodiku zaslán koordinátorkou na obce také elektronicky.

3. opatření: Metodické vedení a vzdělávání místních protidrogových koordinátorů – plněno

V roce 2016 realizoval a financoval Ústecký kraj akreditovaný vzdělávací kurz pro protidrogové koordinátory obcí s rozšířenou působností, který byl objednan tzv. „na klíč“ na krajský úřad. Kurz v rozsahu 40 vyučovacích hodin zajišťovalo Vzdělávací centrum I.E.S., Společnosti Podané ruce v Brně, kurzu se bezplatně zúčastnilo 14 pracovníků obcí a krajská protidrogová koordinátorka, všichni účastníci získali certifikát.

Pravidelně jedenkrát ročně je pořádáno Metodické setkání krajské koordinátorky s místními protidrogovými koordinátory. Mimo setkání probíhá vzájemná komunikace dle potřeby, dochází k průběžné informovanost ze strany kraje o aktuálním dění z protidrogové oblasti, vzdělávání i činnosti krajského úřadu, k setkání dochází také v rámci metodických návštěv obcí.

V roce 2018 se účastnili zájemci z obcí akreditovaného 16 hodinového vzdělávání na téma „Zvládání agrese – možnosti a limity práce s různými druhy agrese“, které Ústecký kraj pořádal pro účastníky zdarma.

Cíl č. 3: Motivace obcí k spoluúčasti na financování protidrogové politiky

1. opatření: Realizace aktivní informační politiky v kraji zaměřené na problematiku závislosti a prezentaci fungující sítě služeb pro osoby závislé, závislostí ohrožené a jejich blízké – plněno

- prezentace protidrogové politiky Ústeckého kraje na pracovních setkáních (na obcích a jiných institucích, v rámci setkání na krajském úřadě – konkrétní akce byly popisované v rámci průběžných hodnocení i ve výročních zprávách)
- informace o protidrogové politice kraje dostupné na webových stránkách Ústeckého kraje – krajského úřadu
- aktualizace údajů protidrogových služeb v Katalogu sociálních služeb Ústeckého kraje, včetně dostupné samostatné záložky „Protidrogová prevence“
- realizace zakázky pro výrobu preventivních informačních filmových spotů prezentujících jednotlivé druhy sociálních protidrogových služeb
- účast na procesu komunitního plánování v Ústí nad Labem (koordinátorka členem koordinační skupiny pro závislosti a péče o duševně nemocné)
- průběžná aktualizace informací za ÚK na mapě pomoci na webovém portálu www.drogy-info.cz
- opatření provázáno s prezentací služeb (viz cíl č. 3. a 1. opatření v oblasti snižování rizik)